

Sygn. akt VII Kz 13/26

Sygn. akt Sądu Rejonowego w Kętrzynie II Ko 1256/25

ODPIS

POSTANOWIENIE

Dnia 16 stycznia 2025 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie VII Wydział Karny Odwoławczy, w składzie:

Przewodniczący: SSO Leszek Wojgienica

Protokolant: st. sekr. Sąd Marzena Wach

po rozpoznaniu w sprawie [REDAKTOWANO]
zażalenia cudzoziemca na postanowienie Sądu Rejonowego w Kętrzynie z dnia 21 listopada 2025 r., sygn. akt II Ko 1256/25 w przedmiocie przedłużenia okresu pobytu cudzoziemca w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w Kętrzynie na czas określony, nie dłuższy niż 3 miesiące, w przypadku gdy trwają czynności mające na celu umożliwienie przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, tj. do dnia 20 lutego 2026 r. do godz. 11:30

na podstawie art. 437 § 2 kpk

postanawia:

- I. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że uchylić stosowany wobec cudzoziemca [REDAKTOWANO] środek zapobiegawczy w postaci pobytu w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, nie uwzględniając wniosku Komendanta Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej o jego przedłużenie do dnia 20 lutego 2026 r., do godz. 11:30;
- II. kosztami postępowania odwoławczego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kętrzynie postanowieniem z dnia 21 listopada 2025 r. wydanym w sprawie o sygn. akt II Ko 1256/25, na podstawie art. 403 ust 2 pkt 2a, ust. 3 i ust. 7 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz.U.2025.1079 t.j. ze zm.) orzekł o przedłużeniu okresu pobytu w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w Kętrzynie cudzoziemca [REDAKTOWANO]

[REDAKTOWANO] na czas określony, nie dłuższy niż 3 miesiące, w przypadku gdy trwają czynności mające na celu umożliwienie przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, tj. do dnia 20 lutego 2026 r. do godz. 11:30. W uzasadnieniu przedmiotowego postanowienia Sąd wskazał, iż wobec cudzoziemca wydano decyzję w sprawie zobowiązania go do powrotu, a zatem spełnione zostały formalne przesłanki detencji cudzoziemca, zaś jego dalsza detencja ma na celu zabezpieczenie wykonania wskazanej decyzji.

Na wyżej oznaczone postanowienie cudzoziemiec złożył zażalenie, w którym podniósł obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, tj.:

a) art. 403 ust. 7a w zw. z art. 398 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 400a ust. 1 pkt 1 ustawy o cudzoziemcach polegające na przedłużeniu pobytu skarżącego w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, podczas gdy z materiału zgromadzonego w sprawie wynika, że skarżący doświadczył w przeszłości przemocy w kraju pochodzenia, co stanowi obligatoryjną negatywną przesłankę do zastosowania środka o charakterze izolacyjnym, zaś wobec cudzoziemca można zastosować środki alternatywne do detencji polegające na obowiązku zamieszkiwania w Noclegowni Fundacji Dialog im. Św. Marii Magdaleny ul. Kolejowa 26A w Białymstoku oraz obowiązku zgłaszania się w odpowiedniej placówce Straży Granicznej, co winno skutkować nieprzedłużeniem pobytu skarżącego w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców;

b) art. 403 ust. 7 w zw. z art. 400 pkt 2 ustawy o cudzoziemcach polegające na przedłużeniu pobytu skarżącego w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, podczas gdy ze spójnych oświadczeń skarżącego i ogólnych informacji na temat kraju jego pochodzenia wynika, iż stan psychofizyczny cudzoziemca może uzasadniać domniemanie, że cudzoziemiec był poddany przemocy, co winno skutkować nieprzedłużeniem pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców;

c) art. 403 ust. 7 w zw. z art. 403 ust. 2 pkt 2a polegające na przedłużeniu pobytu w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, gdy trwają czynności mające na celu umożliwienie przymusowego wykonania decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, podczas gdy skarżący od momentu zatrzymania podnosi, iż w przypadku powrotu do Sudanu grozi mu poważne ryzyko prześladowania i zagrożenie dla jego życia, w związku z czym taka decyzja nie powinna być wobec niego wydana, a wydanie decyzji o zobowiązaniu do powrotu jest wynikiem beczynności Komendanta Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej, który nie przyjmuje wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej od skarżącego mimo deklarowania przez skarżącego chęci złożenia powyższego wniosku, co winno skutkować nieprzedłużeniem przez Sąd w strzeżonym ośrodku;

d) art. 403 ust. 7 w zw. z art. 406 ust. 1 pkt 6 ustawy o cudzoziemcach polegające na przedłużeniu pobytu w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, podczas gdy w przypadku obywatela Sudanu ze względów prawnych i faktycznych zachodzi znikome prawdopodobieństwo wykonania decyzji o zobowiązaniu do powrotu, a Sąd winien był nie przedłużać pobytu skarżącego w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, co winno skutkować nieprzedłużeniem pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców.

Jednocześnie skarżący wniósł o:

- zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie stosowania środka w postaci umieszczenia w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców oraz niezwłoczne zwolnienie skarżącego ze strzeżonego ośrodka dla cudzoziemców;

ewentualnie:

- zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez uchylenie stosowania środka w postaci umieszczenia w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców i orzeczenie w jego miejsce jednego z alternatywnych środków nie izolacyjnych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zażalenie okazało się skuteczne o tyle na ile umożliwiło Sądowi odwoławczemu wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie uchylenia zaskarżonego postanowienia.

Wątpliwości w niniejszej sprawie nie budziło to, że cudzoziemiec po trzykrotnym przekroczeniu granicy polsko-białoruskiej, będąc zatrzymanym w dniu 27 sierpnia 2025 r. w Szczecinie, przebywając już w Strzeżonym Ośrodku dla Cudzoziemców w Kętrzynie, w dniu 17 września 2025 r. złożył wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej, którego przyjęcia

odmówiono z powołaniem się na treść przepisu art. 33b ust. 1 ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz stanowisko Departamentu Spraw Międzynarodowych i Migracji MSWiA, z którego wynikało, że odmowa przyjęcia wniosku we wskazanym trybie winna nastąpić w każdym przypadku wystąpienia instrumentalizacji, o której mowa w tym przepisie, nawet jeżeli wniosek o udzielenie ochrony międzynarodowej został złożony w innym województwie, gdyż wyłączenie spod tego ograniczenia osób nielegalnie przekraczających odcinek granicy państwowej, na której występuje instrumentalizacja, zaraz po jej przekroczeniu, byłoby niewystarczające ze względu na potrzebę ochrony bezpieczeństwa wewnętrznego i porządku publicznego.

Należało więc rozważyć, czy w istocie zaistniały przesłanki przewidziane wymogami ustawy, które odmowę przyjęcia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej uzasadniały, bowiem rozstrzygnięcie tej kwestii ma zasadnicze znaczenie dla oceny czy przedłużenie pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku nastąpiło we właściwym trybie, a więc czy dalsze stosowanie środka izolacyjnego było zasadne.

Przede wszystkim należy zauważyć, że ustawodawca na mocy nowelizacji ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: u.u.o.c.) z dnia 21 lutego 2025 r. wprowadził przepisy regulujące tryb i zasady ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej. Stosownie do art. 33a ust. 1 u.u.o.c. prawo do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej może zostać czasowo ograniczone, w przypadku gdy:

- 1) ma miejsce instrumentalizacja oraz
- 2) działania podejmowane w ramach instrumentalizacji stanowią poważne i rzeczywiste zagrożenie dla bezpieczeństwa państwa lub społeczeństwa oraz
- 3) wprowadzenie tego ograniczenia jest niezbędne dla wyeliminowania zagrożenia, o którym mowa w pkt 2, a inne środki nie są wystarczające do jego wyeliminowania.

Wprowadzenie powyższego ograniczenia odbywa się w drodze rozporządzenia Rady Ministrów. Przewidujący to art. 33a ust. 5 u.u.o.c. wskazuje, że Rada Ministrów może, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, wprowadzić, w drodze rozporządzenia, czasowe ograniczenie prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, przedłużyć to ograniczenie albo je znieść, mając na celu potrzebę zapobieżenia destabilizacji sytuacji wewnętrznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz możliwie jak najmniejsze ograniczenie praw cudzoziemców zamierzających ubiegać się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Wprowadzając czasowe ograniczenie prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, Rada Ministrów, w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 5, określa także okres obowiązywania czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz odcinek, na którym jest ono stosowane (ust. 6). Minister właściwy do spraw wewnętrznych informuje sejmową komisję właściwą do spraw wewnętrznych o złożeniu przez siebie wniosku, o którym mowa w ust. 5, nie później niż następnego dnia po jego złożeniu do Rady Ministrów (ust. 7).

Z obowiązującego w dniu złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2025 r. w sprawie czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. z 2025 r. poz. 992) wynika, że przedłuża się z dniem 25 lipca 2025 r., na okres 60 dni, na granicy państwowej z Republiką Białorusi, czasowe ograniczenie prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony

międzynarodowej wprowadzone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. poz. 390) i przedłużone rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 maja 2025 r. w sprawie przedłużenia czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. poz. 673).

Uwzględniając powyższe, w ocenie Sądu odwoławczego, budzi zasadnicze wątpliwości czy powyższa regulacja ustawowa wprowadzająca mechanizm czasowego i terytorialnego ograniczenia prawa do ochrony międzynarodowej, jest zgodna z Konstytucją RP, w tym z art. 56 ust. 2, który czyni prawo do ubiegania się o ochronę międzynarodową konstytucyjnym prawem podmiotowym każdego cudzoziemca i art. 31 ust. 3, zgodnie z którym wszelkie ograniczenia wolności i praw konstytucyjnych mogą być ustanawiane wyłącznie w akcie o randze ustawy i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Wyrażona w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP zasada wyłączności ustawy oznacza, że wszelkie istotne kwestie związane z ograniczeniem wolności lub praw powinny być rozstrzygnięte w ustawie (zob. P. Tuleja, [w:] P. Czarny, M. Florczak-Wątor, B. Naleziński, P. Radziejewicz, P. Tuleja, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, wyd. II, Warszawa 2023, art. 31). Trzeba też zauważyć, że w kontekście korzystania z praw i wolności konstytucyjnych przez cudzoziemców analogiczną regulację zawiera art. 37 ust. 2 Konstytucji RP. Zgodnie z tym przepisem wyjątki od powszechności korzystania z praw i wolności w odniesieniu do cudzoziemców mogą być określone wyłącznie w ustawie. Wymóg ten należy rozumieć jako „wykluczenie dopuszczalności wprowadzania takich wyjątków na podstawie jakiegokolwiek aktu o mocy niższej niż ustawa, a zarazem jako nakaz zachowania przez przepisy ustawowe dostatecznego stopnia precyzji i zupełności” (zob. komentarz do art. 37 [w:] Garlicki Leszek (red.), Zubik Marek (red.). Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Tom II, wyd. II).

Tymczasem w art. 33a ust. 5 u.u.o.c. znajduje się delegacja ustawowa dla Rady Ministrów do ograniczenia rozporządzeniem konstytucyjnego prawa cudzoziemców do ochrony międzynarodowej. Z powoływanych wyżej przepisów rangi ustawowej wynika jedynie, że prawo do ubiegania się o ochronę międzynarodową może zostać zupełnie wyłączone (z pewnymi wyjątkami), nie jest zaś już określone ustawą na jakim terytorium, ani na jaki czas. W przywołanym przepisie nie została bowiem określona maksymalna liczba „przedłużeń”, których może dokonać Rada Ministrów, co powoduje, że w rzeczywistości w ustawie nie zostało określone na jaki maksymalnie okres może zostać ograniczone prawo złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej.

W konsekwencji w przepisie tym nie uregulowano żadnych szczegółowych zasad ograniczenia konstytucyjnego prawa do ubiegania się o ochronę międzynarodową. Z tego ani z innych przepisów ustawy nie wynika bowiem, jaki będzie dopuszczalny zasięg terytorialny wprowadzonego ograniczenia, jaki będzie jego maksymalny czas obowiązywania, ani jaki będzie jego zakres podmiotowy. W istocie zatem przepis art. 33a ust. 5 u.u.o.c. upoważniając Radę Ministrów do wprowadzenia w drodze rozporządzenia i ewentualnego przedłużenia czasu obowiązywania ograniczenia prawa do ubiegania się o ochronę, deleguje jednocześnie na Radę Ministrów zadanie ustalenia ostatecznego zakresu terytorialnego, czasowego czy podmiotowego ustanawianego ograniczenia. Jak natomiast zauważono powyżej wynikający z przywołanych przepisów Konstytucji RP wymóg dotyczący wprowadzania ograniczeń konstytucyjnych praw i wolności wyłącznie w aktach o randze ustawy oznacza, że

jakiegokolwiek samoistne regulacje podstawowe w tym zakresie są niedopuszczalne. Wydawane w takich przypadkach rozporządzenia, o ile są w ogóle konieczne, to mogą dotyczyć jedynie kwestii technicznych, które nie odnoszą się do istoty wprowadzanego ograniczenia.

Należy również podkreślić, że żadna z wiążących Polskę regulacji międzynarodowych nie dopuszcza możliwości odbierania danej osobie prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej ze względu na okoliczności, w jakich dostała się ona na granicę państwa, w którym o taką ochronę zamierza się ubiegać. Przepis art. 9 Konwencji Genewskiej nie daje podstawy do generalnego zawieszenia procedur zmierzających do nadania statusu uchodźcy, a wręcz przeciwnie zobowiązuje do ustalenia statusu osób względem których środki tymczasowe zostały podjęte. Wyjątek uzasadniający odmowę przyznania ochrony międzynarodowej z powodu wystąpienia instrumentalizacji migracji nie jest w żaden sposób przewidziany w Konwencji Genewskiej, która zgodnie z Konstytucją RP wyznacza ramy przyznawania statusu uchodźcy na terytorium RP (art. 56 ust. 2 Konstytucji RP). Odpowiedzialność za bezpieczeństwo cudzoziemca wynikająca z zasady non-refoulement (art. 33 ust. 1 Konwencji Genewskiej) ciąży na państwie przyjmującym od momentu, gdy taka osoba znajdzie się pod jurysdykcją państwa i nie jest uzależniona od złożenia wniosku o ochronę międzynarodową. Konwencja Genewska dopuszcza wyłączenie stosowania zasady non-refoulement jedynie w stosunku do osób, wobec których istnieją podstawy, aby uznać ich za groźnych dla bezpieczeństwa państwa lub stanowiących niebezpieczeństwo dla społeczeństwa wobec skazania prawomocnym wyrokiem za szczególnie poważne zbrodnie (art. 33 ust. 2 Konwencji Genewskiej). Wystąpienie instrumentalizacji migracji nie stanowi więc wyjątku od stosowania Konwencji Genewskiej i nie uzasadnia wyłączenia stosowania zasady non-refoulement wobec wszystkich osób przekraczających granicę w warunkach instrumentalizacji. W takim bowiem przypadku obowiązywanie zasady non-refoulement nie byłoby bezwzględne, a stałoby się reglamentowane w sposób arbitralny i to bez jakiegokolwiek możliwości skorzystania trybu odwoławczego.

Przy czym, Konwencja Genewska dotycząca statusu uchodźców nie jest jedynym źródłem zasady non-refoulement. Zasadę tę wyraża również art. 19 ust. 2 Karty Praw Podstawowych UE, zgodnie z którym nikt nie może być usunięty z terytorium państwa, wydany lub wydany w drodze ekstradycji do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko, iż może być poddany karze śmierci, torturom lub innemu nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Do zasady non-refoulement odnosi się też art. 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2008/115/WE w sprawie wspólnych norm i procedur stosowanych przez państwa członkowskie w odniesieniu do powrotów nielegalnie przebywających obywateli państw trzecich (Dz.U.UE.L.2008.348.98, tzw. Dyrektywa Powrotowa) oraz art. 9 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/32/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych procedur udzielania i cofania ochrony międzynarodowej (Dz.U.UE.L.2013.180.60, tzw. Dyrektywa Proceduralna), który obliguje państwa członkowskie do tego, aby zezwalały wnioskodawcom na pozostawanie na terytorium państwa, na potrzeby procedury, do czasu podjęcia przez organ rozstrzygający decyzji w sprawie ochrony międzynarodowej zgodnie z procedurami obowiązującymi w pierwszej instancji. Obowiązek poszanowania zasady non-refoulement wpisany jest także w Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/399 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie unijnego kodeksu zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen), które stanowi podstawę działań organów państwa, w tym przede wszystkim Straży Granicznej, na zewnętrznych granicach UE (art. 3 lit. b, art. 4 oraz motyw 36 kodeksu granicznego Schengen).

Sąd Rejonowy w Kętrzynie był zatem zobowiązany do zbadania, czy rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2025 r. w sprawie czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. z 2025 r. poz. 992) zostało wydane zgodnie z upoważnieniem ustawowym, a tym samym, czy ustanowione na jego mocy czasowe ograniczenie prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej może stanowić podstawę do odmowy przyjęcia takiego wniosku złożonego przez cudzoziemca A [REDACTED]

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2025 r. w sprawie czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. z 2025 r. poz. 992) zostało wydane w oparciu o delegację ustawową zawartą w art. 33a ust. 5 u.u.o.c., zgodnie z którym Rada Ministrów może, na wniosek ministra właściwego do spraw wewnętrznych, wprowadzić, w drodze rozporządzenia, czasowe ograniczenie prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, przedłużyć to ograniczenie albo je znieść, mając na celu potrzebę zapobieżenia destabilizacji sytuacji wewnętrznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz możliwie jak najmniejsze ograniczenie praw cudzoziemców zamierzających ubiegać się o udzielenie ochrony międzynarodowej. Natomiast w myśl ust. 6 tego przepisu wprowadzając czasowe ograniczenie prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, Rada Ministrów, w rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 5, określa także okres obowiązywania czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej oraz odcinek granicy, na którym jest ono stosowane.

Jakkolwiek niewątpliwym pozostaje, że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2025r. w sprawie czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. z 2025 r. poz. 992) zostało wydane przez właściwy organ, to jest Radę Ministrów, tym niemniej należało skonstatować, iż wprowadzenie cytowanym rozporządzeniem czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej na granicy państwowej z Republiką Białorusi jedynie pozornie mieściło się w zakresie upoważnienia ustawowego. Zatem rozporządzenie z dnia 27 marca 2025 r. w sprawie czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. poz. 390), a kolejno m.in. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2025 r. w sprawie czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. z 2025 r. poz. 992), mimo formalnego powołania się na przepis 33a ust. 5 u.u.o.c. i wskazania, że przewidziane tym rozporządzeniem ograniczenie dotyczy granicy państwowej z Republiką Białorusi, a wprowadzając de facto powszechne ograniczenie prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej uzasadniające odstępianie od zasad ogólnych i przyjęcia wniosku na całym terytorium kraju, nie mieści się w granicach prawa określającego zakres delegacji ustawowej. W kontekście omawianego ograniczenia doszło zatem do naruszenia art. 92 ust.1 Konstytucji RP, albowiem wykroczenie poza materię ustawową powoduje, że rozporządzenie nie ma w niej oparcia.

Zgodnie z art. 92 § 1 Konstytucji rozporządzenia są wydawane przez organy wskazane w Konstytucji, na podstawie szczegółowego upoważnienia zawartego w ustawie i w celu jej wykonania. Upoważnienie powinno określać organ właściwy do wydania rozporządzenia i zakres spraw przekazanych do uregulowania oraz wytyczne dotyczące treści aktu. Cytowany przepis oznacza, że regulacje rozporządzenia jako aktu wykonawczego do ustawy, muszą utrzymywać się w ramach wskazanych w delegacji ustawowej. Wykroczenie poza materię określoną w delegacji ustawowej powoduje, że rozporządzenie w tym zakresie nie znajduje

oparcia w podstawie ustawowej i przyjmuje naturę niekonstytucyjnego rozporządzenia samoistnego. Taki stan rzeczy stanowi jednocześnie naruszenie art. 31 ust. 3 Konstytucji, który określa warunki ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw, do których to wartości zaliczamy ustawową podstawę do ustanowienia takich ograniczeń. Analiza treści rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2025 r. w sprawie czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U.

z 2025 r. poz. 992) przez pryzmat sposobu jego stosowania przez organy Straży Granicznej nie pozostawia wątpliwości, że ogranicza ono w istotnym stopniu elementarne prawa i wolności. Wprowadzenie w rzeczywistości powszechnej możliwości odmawiania przyjęcia wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej nastąpiło z naruszeniem delegacji ustawowej, a tym samym nie ma podstawy prawnej. Tak szeroko interpretowane ograniczenie narusza art. 92 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Wyżej wskazano, że zgodnie z art. 31 ust. 3 Konstytucji ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy są konieczne w demokratycznym państwie dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, bądź dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej, albo wolności i praw innych osób. Ograniczenia te nie mogą naruszać istoty wolności i praw. Wprawdzie poprzez ograniczenie wolności w ustawie rozumieć również należy także sytuację, w której konkretyzacja ograniczenia następuje w rozporządzeniu, jednakowoż warunkiem dopuszczalności takiego rozwiązania jest to, aby rozporządzenie konkretyzujące ograniczenia mieściło się w granicach upoważnienia ustawowego. Tymczasem wprowadzony na mocy analizowanego rozporządzenia w istocie powszechne ograniczenie prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej narusza przepisy art. 92 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP. Tego rodzaju ograniczenie narusza bowiem istotę prawa jednostki do wskazania rzeczywistej podstawy ustawowej dla wprowadzenia ograniczenia w zakresie korzystania z konstytucyjnych wolności i praw.

Wobec powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego w Olsztynie wniosek cudzoziemca [REDAKTOWANO] o udzielenie ochrony międzynarodowej złożony w dniu 17 września 2025 r. winien zostać przyjęty i od tego czasu powinien biec ustawowy termin na weryfikację złożonego przez niego wniosku o azyl. W tej sytuacji, po 17 września 2025 r. w stosunku do wskazanego cudzoziemca zastosowanie powinny mieć przepisy wynikające ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W tym miejscu należy zauważyć, iż podnoszona przez skarżącego argumentacja o bezpośrednim zagrożeniu życia cudzoziemca w przypadku wykonania prawomocnej decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu pozostaje bezprzedmiotowa. Otóż, depozycje skarżącego w tym zakresie winny zostać podniesione w postępowaniu o udzieleniu ochrony międzynarodowej, a nie w stosunku do prawomocnego rozstrzygnięcia jakim była decyzja o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu. Należy też zauważyć, że po złożeniu przez cudzoziemca takiego wniosku o ochronę zachodzi konieczność weryfikacji okoliczności, na których się on opiera.

Mając na uwadze dotychczasowe rozważania należy stwierdzić, iż przedłużenie pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku nastąpiło w niewłaściwym trybie, a więc na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, w sytuacji, gdy od momentu złożenia przez cudzoziemca wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej zastosowanie winny mieć przepisy ustawy z dnia 13 czerwca 2003r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Konwalidowanie tego uchybienia nie jest możliwe w toku postępowania sądowego, bowiem Sąd w postępowaniu o umieszczenie lub przedłużenie pobytu cudzoziemca w strzeżonym ośrodku działa wyłącznie na wniosek uprawnionego

Zasada non-refoulement przywołana jest ponadto w art. 3 ust. 1 Konwencji ONZ z dnia 10 grudnia 1984 r. w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania. Zgodnie z tym przepisem, żadne Państwo Strona nie może wydalać, zwracać lub wydawać innemu państwu danej osoby, jeżeli istnieją poważne podstawy, by sądzić, że może jej tam grozić stosowanie tortur. Konsekwentnie, do tej zasady, jako istotnego standardu prawa międzynarodowego, odwołuje się też Protokół Sтамбулский, czyli Podręcznik skutecznego dokumentowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, opracowany w 2004 r. przez Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka.

Nieprzyjęcie więc wniosku o ochronę międzynarodową na podstawie art. 33b ust. 1 u.u.o.c. od osoby deklarującej zamiar wystąpienia z takim wnioskiem pozbawia osoby poszukujące ochrony wszelkich gwarancji związanych m.in. z bezpiecznym pobytem w Polsce, jako kraju odpowiedzialnym za rozpoznanie wniosku, wynikających czy to z Konwencji Genewskiej dotyczącej statusu uchodźców, czy z Dyrektywy Proceduralnej, czy nawet z samej ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP.

Niezależnie natomiast od wskazanych wątpliwości co do zgodności omawianej nowelizacji u.u.o.c. z przepisami Konstytucji RP i prawem unijnym należy również odnieść do kwestii samego aktu wykonawczego, wydanego na podstawie tej nowelizacji, a więc rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 lipca 2025 r. w sprawie czasowego ograniczenia prawa do złożenia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej (Dz.U. z 2025 r. poz. 992). Sądy powszechne zobowiązane są bowiem do ustalenia, czy rozporządzenia, do których odsyła konkretny przepis, zostały wydane przez właściwy organ, we właściwym trybie i zakresie oraz zgodnie z upoważnieniem ustawowym. Negatywne przesądzenie jednej ze wskazanych kwestii oznacza niemożność zastosowania regulacji przewidzianych zastosowanym rozporządzeniem. Uprawnienie sądu powszechnego do odmowy zastosowania sprzecznego z Konstytucją przepisu rangi podstawowej wynika z treści art. 178 ust. 1 Konstytucji, który stanowi, iż sędziowie w sprawowaniu swojego urzędu są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom. W nauce prawa konstytucyjnego stwierdza się, że niekwestionowaną konsekwencją zasady wyrażonej w tym przepisie jest prawo sędziego do incydentalnej kontroli legalności (zgodności z ustawami i aktami wyższego rzędu) aktów podstawowych (np. rozporządzeń, czy aktów prawa miejscowego). Tego rodzaju kontrola nie prowadzi do pozbawienia takiego aktu mocy obowiązującej, lecz jedynie do odmowy jego zastosowania w konkretnej sprawie (por. B. Naleziński w: Komentarzu do art. 178 Konstytucji pod redakcją P. Tulei., LEX, teza 4, a także powołane tam orzecznictwo: Wyrok NSA z dnia 11 kwietnia 2017 roku, I OSK 1904/15; Wyrok WSA w Olsztynie z dnia 29 czerwca 2017 roku, II SA/Ol 448/17; postanowienie TK z dnia 13 stycznia 1998 r., U 2/97). Warto w tym miejscu przytoczyć tezę wyroku NSA z dnia 11 kwietnia 2017 r. wydanego w sprawie I OSK 1904/15 (LEX nr 2378324), gdzie tenże sąd słusznie stwierdził, że sądy samodzielnie mogą odmawiać zastosowania przepisu rozporządzenia, w stosunku do którego stwierdzają niezgodność z normą ustawową. Uprawnienie to wynika bowiem bezpośrednio z art. 178 ust. 1 Konstytucji RP, który stanowi o podległości sędziów tylko Konstytucji i ustawom, a nie wszelkim innym aktom prawnym, nawet jeśli mają one charakter aktów powszechnie obowiązujących. Przedstawione poglądy o bezpośrednim stosowaniu Konstytucji przez sądy powszechne, mają charakter ugruntowany i przeważają tak w nauce prawa, jak i w judykaturze sądów powszechnych, sądów administracyjnych i wreszcie Sądu Najwyższego, a tym samym są w pełni akceptowane i podzielane przez sąd orzekający w niniejszej sprawie.

organu (Komendanta SG) i jest związany granicami tego wniosku, w tym wskazaną podstawą prawną i celem detencji, a wyjście poza granice tego wniosku naruszałoby zasadę kontrydiktoryjności i prawo cudzoziemca do ustosunkowania się do zmiany podstaw stosowanej detencji, w szczególności odniesienia się do konkretnych przesłanek pozbawienia wolności.

W efekcie sprowadzałoby się to de facto do wykreowania przez Sąd podstaw do stosowania detencji i nieuzasadnionego automatyzmu stosowania środka izolacyjnego wobec złożenia przez cudzoziemca wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej, co pozostawiałoby w sprzeczności z celami ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jakimi jest określenie zasad, warunków i trybu udzielania cudzoziemcom ochrony na terytorium Polski (por. uwagi zawarte w artykule „Czy możliwe jest umorzenie postępowania w przedmiocie tymczasowego aresztowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 9 kpk P. Kardasa PiP 2025/11/38-54). Należy także podkreślić, że środki przewidziane w tej ustawie nie pełnią funkcji represyjnych, nie jest też celem ich stosowania ochrona granic RP lub granic zewnętrznych Unii Europejskiej, ani tym bardziej zwalczanie zjawiska nielegalnej migracji (vide: wyrok SN z 20.04.2023 r. w sprawie II KK 148/22).

Tym samym ewentualna ocena występowania przesłanek uzasadniających detencję cudzoziemca na podstawie wskazanej ustawy może być dokonana dopiero po przyjęciu złożonego wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i złożeniu wniosku przez uprawniony organ Straży Granicznej o umieszczenie cudzoziemca w strzeżonym ośrodku z powołaniem okoliczności przemawiających za istnieniem zagrożeń dla prawidłowego toku postępowania uchodźczego.

Z tych też względów należało zmienić zaskarżone postanowienie poprzez uchylenie stosowanego wobec cudzoziemca [REDAKCYJA] środka w postaci pobytu w strzeżonym ośrodku dla cudzoziemców, nie uwzględniając wniosku Komendanta Warmińsko- Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej w Kętrzynie o jego przedłużenie.

Na oryginale właściwe podpisy
Za zgodność świadczę

STAZYSTA
SĄDU OKRĘGOWEGO W OLSZTYNIE

Alicja Modalińska